

ข้อจำกัดในสำนักกฎหมายธรรมชาติของ Lon L. Fuller กับการทดลองในมนุษย์
ผ่านภาพยนตร์เรื่อง Poor Things

A Study in Limitation of Lon L. Fuller's Natural Law Philosophy through
Scientific Endeavors on Humans Depicted in Poor Things

ชนิกานต์ เศรษฐฐิต

Chanikarn Setthavas

นิชาภัทร สมอุดร

Nichapat Somudorn

พีรชย์ สามิตสมบัติ

Piratch Samitsombat

วรินทิรา ธเนศานนท์

Warintira Thanesanont

วัฒนวดี เสถียรพานิช

Wattawadee Sathienpanich

นิสิตในหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

LL.B Candidates

Faculty of Law, Chulalongkorn University, Phayathai Road, Pathumwan, Bangkok 10330

Corresponding author E-mail: piratch.sm@gmail.com

(Received: June 18, 2024; Revised: October 31, 2024; Accepted: October 31, 2024)

บทคัดย่อ

Poor Things เป็นภาพยนตร์ที่เล่าเรื่องราวของการทดลองวิทยาศาสตร์ที่นำมนุษย์มาเป็นเครื่องมือในการทดลองโดยนำผู้หญิงที่ตายแล้วมาผ่าตัดเปลี่ยนสมองโดยการใส่สมองของทารกเข้าไปแทนที่สมองผู้หญิงคนนั้น เพื่อให้สามารถมีชีวิตรอดต่อไปได้ จึงทำให้ผู้หญิงคนนี้แม้มีร่างกายเป็นผู้ใหญ่แต่อายุสมองยังคงเป็นของทารก นอกจากนี้ ในภาพยนตร์ยังมีการทดลองวิทยาศาสตร์ระหว่างบิดากับบุตร โดยบิดาเป็นผู้ที่ทำการทดลองกับบุตรของตนเอง เช่น การตัดอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการย่อยอาหารเพื่อต้องการทดลองว่ามนุษย์สามารถอยู่ได้หรือไม่ และมีการนำการทดลองวิทยาศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการแก้แค้น โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อก่อให้เกิดวิทยาการทางวิทยาศาสตร์ด้วยเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้เขียนจึงนำแนวคิดปรัชญากฎหมายธรรมชาติของ Lon L. Fuller ซึ่งเป็นสำนักกฎหมายธรรมชาติยุคใหม่มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์การทดลองวิทยาศาสตร์ในภาพยนตร์เรื่อง Poor Things เนื่องจากทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติของ Lon L. Fuller โดยเฉพาะหลัก “Two Moralities (หลักจริยธรรม)” “Internal Morality (จริยธรรมภายใน) แปรประการ” “ทฤษฎี Collaboration (การร่วมมือกัน)” และ “ทฤษฎี Consent (ความยินยอม)” นั้นมีข้อจำกัดบางประการในการอธิบายนิยามของกฎหมายและความชอบของกฎหมาย หลักการเหล่านี้ยังคงมีข้อกังขาและมีความขัดแย้งกันเองเมื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์กับภาพยนตร์ อาจเกิดผลประหลาดหากการทดลองเหล่านั้นได้เกิดขึ้นจริงในสังคมมนุษย์ ดังนั้นแล้ว คณะผู้เขียนจึงนำเสนอว่าแนวคิดสำนักกฎหมายธรรมชาติของ Lon L. Fuller มีข้อจำกัดอย่างไร

คำสำคัญ: ภาพยนตร์เรื่อง Poor Things, การทดลองในมนุษย์, หลักจริยธรรม, หลักจริยธรรมภายใน, หลักความยินยอม, หลักการร่วมมือกัน

Abstract

“Poor Things” is a movie that portrays a reincarnation-like revival of a deceased woman who was subjected to scientific experiment by transplanting the brain of her unborn fetus into her own skull, leading to the profound incompatibility between her body and consciousness. Additionally, the film features other experiments in which the father conducted scientific endeavors on his child, as well as one character using it as a mean of vengeance.

Hence to analyze the scientific acts conducted in this film, this study employs Lon L. Fuller’s philosophy, a contemporary natural law theory, to answer the justification, legality through Two Moralities, Internal Morality, and The Principle of Consent as well as The Principle of Collaboration, and whether it is plausible to conduct such experiments in reality. This study aims to demonstrate that Lon L. Fuller’s ideology is inadequate to address the correlation of his doctrine when used to apply the scientific endeavors depicted in “Poor Things.”

Keywords: Poor Things, Scientific Experiments on Humans, Scientific Endeavors on Humans, Two Moralities, The Principle of Consent, The Principle of Collaboration

บทนำ

ภาพยนตร์เรื่อง Poor Things นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของ “Bella” มนุษย์ผู้ผ่านการทดลองผ่าตัดนำสมองของเด็กทารกมาใส่ในศพของหญิงสาวผู้ซึ่งเสียชีวิต ช่วงต้นของภาพยนตร์จึงแสดงออกให้เห็นถึง

วุฒิภาวะและศักยภาพในการตัดสินใจของ Bella ที่ยังไม่เทียบเท่ากับสภาพของร่างกายในรูปของผู้ใหญ่ที่โตเต็มวัย โดยภาพยนตร์ได้เล่าเรื่องการพัฒนาการของ Bella ผ่านการเรียนรู้จากการเดินทางออกไปยังโลกภายนอก ภาพยนตร์ดังกล่าวจึงเป็นภาพยนตร์ที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดทางปรัชญาผ่านตัว Bella

หนึ่งในประเด็นสำคัญที่ได้ถูกนำเสนอผ่านภาพยนตร์คือการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้ถูกอ้างอิงถึงครั้งแรกจากการทดลองผ่าตัดสมองมนุษย์ของ Bella อย่างไรก็ตาม ตลอดทั้งภาพยนตร์มีการแทรกประเด็นเกี่ยวกับการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่การทดลองทางวิทยาศาสตร์ในสัตว์ตลอดจนการทดลองในมนุษย์ซึ่งยังมีชีวิตอยู่ จากสถานการณ์ในภาพยนตร์ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงการทดลองทางวิทยาศาสตร์ในมนุษย์เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ประกอบกับการถ่ายทอดให้เห็นถึงการทดลองทางวิทยาศาสตร์ในมนุษย์อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงพิจารณาได้ว่ากฎหมายแบบลายลักษณ์อักษรที่ใช้ภายในภาพยนตร์อนุญาตให้ทดลองทางวิทยาศาสตร์ในมนุษย์ได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวการทดลองทางวิทยาศาสตร์ในมนุษย์จึงชอบด้วยกฎหมายตามมุมมองของสำนักกฎหมายบ้านเมือง

อย่างไรก็ตาม เมื่อมองข้ามความเป็นกฎหมายของสำนักกฎหมายแบบบ้านเมืองไป ประเด็นที่ต้องการศึกษาจากภาพยนตร์เรื่อง Poor Things คือหากการทดลองวิทยาศาสตร์ในมนุษย์ไม่ได้เป็นการทำผิดกฎหมายตามแนวของสำนักกฎหมายแบบบ้านเมือง แล้วในมุมมองของกฎหมายธรรมชาติสถานการณ์ดังกล่าวจะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามแนวความคิดของกฎหมายธรรมชาติหรือไม่ และการทดลองวิทยาศาสตร์ในมนุษย์หากมองผ่านแนวความคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาติจะแสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดประการใด ซึ่งเมื่อนำมาอธิบายตามแนวกฎหมายธรรมชาติแล้วจะไม่สามารถอธิบายได้ แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดบางประการของสำนักกฎหมายธรรมชาติผ่านการทดลองวิทยาศาสตร์ในมนุษย์ผ่านภาพยนตร์เรื่อง Poor Things

ในการศึกษาประเด็นดังกล่าวหลักการที่นำมาใช้ คือแนวคิดกฎหมายธรรมชาติของ Lon L. Fuller ด้วยเหตุเพราะ Lon L. Fuller เป็นนักคิดในแนวความคิดสำนักกฎหมายธรรมชาติที่อธิบายกฎหมายธรรมชาติได้เป็นระบบทำให้เกิดความแตกต่างจากนักคิดรุ่นก่อนในสำนักคิดกฎหมายธรรมชาติ เพราะการอธิบายตามแบบของ Lon L. Fuller มีความเป็นรูปธรรมและชัดเจนด้วยกรอบที่ Lon L. Fuller นิยามขึ้นอันประกอบไปด้วยหลัก Internal Morality¹ อันมีลักษณะทั้งหมดแปดประการ หลัก Two Moralities² และความสอดคล้องระหว่าง Two Moralities รวมถึงหลัก Collaboration และหลัก Consent³ ซึ่งสกัดจากหลัก Internal Morality ในทฤษฎีของ Fuller ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะผู้เขียนจึงเลือกทฤษฎีของ Lon L. Fuller ยึดโยงเข้ากับการทดลองทางวิทยาศาสตร์ในมนุษย์จากภาพยนตร์เรื่อง Poor Things เพื่อวิเคราะห์ทฤษฎีของ Lon L. Fuller และหาข้อจำกัดในทฤษฎีดังกล่าว

¹ Lon L. Fuller, *The Morality of Law* (Connecticut: Yale University Press, rev edn) 33-94.

² Ibid 3-32.

³ Ibid 192.

1. ความแตกต่างระหว่างทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติแบบ Lon L. Fuller กับทฤษฎีสำนักกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิม

1.1 ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิม

แนวความคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาติได้ฝังรากฐานสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยโบราณ และได้พัฒนามาเป็นระยะเวลาต่อเนื่องจากสมัยกรีก-โรมัน ยุคกลาง จนถึงปัจจุบัน โดยลักษณะสำคัญของทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิม คือ ความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายกับศีลธรรมที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ (Morality Thesis)⁴ โดยเน้นว่ากฎหมายที่แท้จริงต้องสอดคล้องกับศีลธรรม ซึ่งแนวคิดนี้มาจากการที่สำนักกฎหมายธรรมชาติยืนยันว่าจักรวาลมีระเบียบทางศีลธรรมที่เป็นสากลเรียกว่า “กฎหมายธรรมชาติ” โดยเป็นสิ่งที่มิได้อยู่แล้วตามภาวะวิสัยไม่ใช่ขึ้นอยู่กับเจตนาของมนุษย์⁵ ดังนั้น กฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนตามสังคมมนุษย์หรือ “กฎหมาย” จึงเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบแบบแผนของจักรวาล⁶ ด้วยเหตุผลดังกล่าวกฎหมายจึงควรที่จะสอดคล้องกับกฎหมายธรรมชาติ

ลักษณะสำคัญของกฎหมายธรรมชาติตามทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิมสามารถจำแนกได้เป็นสองประการหลัก คือ ประการแรกกฎหมายธรรมชาติจะต้องเป็นกฎเกณฑ์ทั่วไป กล่าวคือ หากสิ่งใดเป็นกฎหมายธรรมชาติ สิ่งนั้นจะต้องมีลักษณะเป็นการทั่วไปที่สามารถบังคับใช้ได้ในทุกสถานที่⁷ และประการที่สองคือกฎหมายธรรมชาติต้องมีความเป็นนิรันดร์ แน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือ กฎหมายธรรมชาติจะต้องเป็นจริงในทุกยุคสมัย ไม่ผันเปลี่ยนไปตามกาลเวลา⁸

นักปรัชญาคลาสสิกอย่าง Cicero และ St. Thomas Aquinas เป็นผู้สนับสนุนหลักแนวคิดนี้ โดย Cicero มองว่ากฎหมายธรรมชาติเป็น “เหตุผลที่ถูกต้อง” ที่ต้องมีลักษณะเป็นนิรันดร์และเท่าเทียมกันในทุกที่และทุกเวลา ไม่สามารถขัดกับหลักธรรมชาติที่อยู่เหนือกฎหมายของรัฐได้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับเหตุผลและหลักการที่เป็นนิรันดร์⁹ ในขณะที่ St. Thomas Aquinas เสนอว่ากฎหมายเป็นผลมาจากเจตจำนงของพระเจ้า และกฎหมายของมนุษย์ต้องไม่ขัดแย้งกับกฎหมายธรรมชาติ (Divine Law) ซึ่งถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานแห่งความดีงามร่วมกันในสังคม โดยมีหลักการวางอยู่บนความเชื่อในเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ที่มีเหตุผล และสามารถรู้จักความผิดชอบชั่วดีได้ด้วยตนเอง ดังนั้น มนุษย์จึงสามารถเข้าถึงกฎธรรมชาติได้¹⁰

⁴ Han Kelsen, *Introduction to Problems of Legal Theory* (New York: Clarendon Press 1992) xxvi.

⁵ สมยศ เชื้อไทย, *นิติปรัชญาเบื้องต้น* (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2567) 130.

⁶ Ibid 131.

⁷ Ibid 88.

⁸ Ibid 89.

⁹ Ibid 99-102.

¹⁰ Ibid 105-110.

Aristotle เป็นอีกหนึ่งนักคิดที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวคิดกฎหมายธรรมชาติ โดยเขาเชื่อว่า กฎแห่งธรรมชาติสามารถหาได้จากการศึกษาเหตุผลและธรรมชาติของมนุษย์ โดยเขามองว่าบนโลกมีสิ่งที่เรียกว่า Form หรือแบบ และ Telos หรือจุดหมาย ซึ่ง Form หมายถึง สภาพหรือคุณสมบัติของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นแก่นแท้ของความเป็นจริง เป็นสิ่งที่คงอยู่ถาวร ไม่เปลี่ยนแปลง และนิรันดร์ ส่วน Telos หมายถึง จุดมุ่งหมายสูงสุด หรือเป้าหมายของสิ่งที่มีชีวิตหรือสิ่งต่าง ๆ เขาเชื่อว่ามนุษย์มี Telos ที่สูงสุดอยู่ในความสามารถที่จะใช้เหตุผลและพัฒนาไปสู่ความดีงามทางจริยธรรม¹¹ มนุษย์จึงต้องใช้ชีวิตภายใต้หลักเหตุผลและความยุติธรรม ซึ่งจะสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อมนุษย์อยู่ในสังคมที่เป็นระเบียบ และกฎหมายทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้สังคมดำเนินไปตามครรลองแห่งเหตุผลนั้น

ดังนั้น กฎหมายในมุมมองของ Aristotle จึงสามารถจำแนกออกได้เป็นสองประเภท คือ กฎหมายธรรมชาติที่มีลักษณะเป็นจริงเหมือนกันในทุกแห่งมีความสากลโดยไม่ได้เกิดขึ้นจากเจตนารมณ์ของผู้ใดผู้หนึ่ง และกฎหมายที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นกฎที่สร้างเพื่อแก้ไขปัญหาบางประการของสังคมใดสังคมหนึ่ง จึงสามารถผันแปรได้ตามแต่ละสังคมหรือยุคสมัย¹²

1.2 ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติของ Lon L. Fuller

Lon L. Fuller เป็นหนึ่งในนักคิดสำคัญของสำนักกฎหมายธรรมชาติ โดยเขาได้พัฒนาแนวคิดที่เน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายและศีลธรรมเพื่อตอบโต้กับแนวคิดของสำนักกฎหมายปฏิฐานนิยม (Positivism) ซึ่งเชื่อว่าคำสั่งของรัฐเป็นสิ่งสูงสุดและต้องปฏิบัติตามโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม Fuller ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดนี้ โดยเขาเชื่อว่าการที่กฎหมายออกโดยรัฐไม่ได้หมายความว่ากฎหมายนั้นมีความชอบธรรมเสมอไป แต่ความชอบธรรมของกฎหมายควรมาจากการยอมรับร่วมกันของสังคม ผ่านกระบวนการที่โปร่งใสและมีศีลธรรม¹³

แนวคิดว่าด้วยทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติของ Fuller มุ่งเน้นว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีระเบียบโดยธรรมชาติในตัวเอง ไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ความสัมพันธ์เชิงจำเป็นระหว่างกฎหมายและศีลธรรมยังคงเป็นศูนย์กลางสำคัญของทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติของ Fuller แต่ศีลธรรมในที่นี้ไม่ใช่ศีลธรรมที่ผูกพันกับศาสนาอย่างที่เข้าใจกันในภาษาไทย Fuller ไม่ได้มองว่ากฎหมายต้องสอดคล้องกับหลักธรรมชาติหรือกฎศาสนา แต่เน้นไปที่ศีลธรรมภายในกระบวนการสร้างกฎหมาย หรือ Internal Morality of Law ซึ่งเป็นกรอบจริยธรรมที่ใช้ในการพิจารณาว่ากระบวนการสร้างกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายนั้นยุติธรรมหรือไม่

แนวคิดดังกล่าวสะท้อนถึงการเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายและศีลธรรมในลักษณะที่กฎหมายไม่ควรเป็นเพียงข้อกำหนดที่รัฐกำหนดเท่านั้น แต่ยังต้องมีศีลธรรมเป็นพื้นฐานในการสร้างกฎหมาย โดย Fuller เชื่อว่า

¹¹ Ibid 94-95.

¹² Ibid 97-98.

¹³ Douglas Sturm, 'Lon Fuller's Multidimensional Natural Law Theory' (1966) 18 Stan L. Rev. 612, 633.

กฎหมายและศีลธรรมไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เขาเรียกว่า Inseparability of Law and Morality

โดย Fuller เสนอว่าความยุติธรรมของกฎหมายต้องไม่เพียงแต่พิจารณาจากเนื้อหาของกฎหมาย (Substantive Law) เท่านั้น แต่ยังต้องพิจารณาจากกระบวนการสร้างกฎหมาย (Procedural Law)¹⁴ ด้วย โดยเขาได้เสนอหลักการของ Internal Morality of Law ซึ่งประกอบด้วยกรอบศีลธรรม 8 ประการ การที่ต้องนำมาพิจารณาในการสร้างกฎหมายที่ชอบธรรมและยุติธรรม ได้แก่

ประการที่หนึ่ง การบังคับใช้ทั่วไปของกฎหมาย (The Generality of Law) หมายความว่า กฎหมายต้องใช้กับทุกคนในสังคมโดยไม่มีข้อยกเว้น ไม่มีการระบุชื่อใครคนใดเป็นการเฉพาะ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียม¹⁵

ประการที่สอง การต้องมีการประกาศใช้ (Promulgation) หมายความว่า กฎหมายต้องเผยแพร่ให้ประชาชนเข้าถึงรับรู้ได้ เพื่อประชาชนจะได้ทราบว่าตนต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างไร และจะได้เป็นการเปิดให้มีการวิพากษ์วิจารณ์กฎหมายนั้นได้¹⁶

ประการที่สาม กฎหมายต้องไม่มีผลย้อนหลัง (Retroactive Laws) หมายความว่า กฎหมายต้องไม่มีผลย้อนหลัง ตามหลักภาษิตกฎหมายที่ว่า *Nulla poena sine lege* (No Crime nor Punishment without Law: ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนด) อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นการย้อนหลังที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนหรือเป็นคุณก็สามารถทำได้¹⁷

ประการที่สี่ กฎหมายต้องมีความชัดเจน (The Clarity of Laws) หมายความว่า กฎหมายต้องมีความชัดเจนและสามารถตีความได้อย่างไม่คลุมเครือ เพื่อป้องกันการตีความที่แตกต่างกัน แต่กระนั้น อาจมีคำบางคำที่กำหนดความหมายกว้างไว้ โดยต้องอาศัยการตีความ เช่น หลักสุจริต (Good Faith) หรือความระมัดระวังตามสมควร (Due Care) หรือคำบางคำต้องอาศัยกรอบหรือทางปฏิบัติตามความเป็นจริง เช่น กฎหมายพาณิชย์ต้องตีความในทางพาณิชย์¹⁸

ประการที่ห้า กฎหมายต้องไม่ขัดหรือแย้งกัน (Contradictions in the Laws) หมายความว่า กฎหมายต้องไม่มีข้อขัดแย้งในตัวเอง กล่าวคือ กฎหมายจะห้ามหรือสั่งในเวลาเดียวกันไม่ได้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนด้วยว่า กฎหมายนั้นขัดแย้งหรือไม่ได้ขัดแย้งกันเอง เช่น มีกฎออกมาว่า “ห้ามแม่น้ำแต่อย่า

¹⁴ จรัญ โฆษณานันท์, *นิติปรัชญา* (กรุงเทพมหานคร: อ่านกฎหมาย, 2564) 157.

¹⁵ Lon L. Fuller, *The Morality of Law* (n 1) 47.

¹⁶ Ibid 50-51.

¹⁷ Ibid 51-62.

¹⁸ Ibid 63-65.

ให้เปียก”¹⁹ หากพิจารณาโดยผิวเผินอาจจะมองว่าทำไม่ได้ แต่หากเราพิจารณาโดยถี่ถ้วนจะพบว่าในปัจจุบันมีสะพานหรือเรือในการข้ามแม่น้ำได้ ดังนั้น กฎข้างต้นนี้จึงไม่ขัดแย้งกัน²⁰

ประการที่หก กฎหมายต้องไม่กำหนดในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ (Laws Requiring the Impossible) หมายความว่า กฎหมายที่จะให้คนต้องรับผิดชอบนั้นต้องเป็นกฎหมายที่เกิดจากการที่ผู้อยู่ภายใต้กฎหมายนั้นสามารถปฏิบัติได้จริง กล่าวคือ เป็นกฎหมายที่ปฏิบัติตามได้ ไม่อย่างนั้นแล้ว กฎหมายจะกลายเป็นอำนาจที่ไร้ขีดจำกัดที่ไม่ใช่กฎหมาย (Lawless Unlimited Power) ซึ่งผู้อยู่ภายใต้กฎหมายไม่มีทางที่จะปฏิบัติตามได้²¹

ประการที่เจ็ด กฎหมายต้องมีความเสมอต้นเสมอปลาย มั่นคง แน่นนอน (Constancy of the Law Through Time) หมายความว่า กฎหมายต้องไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งจนทำให้เกิดความสับสนหรือความไม่แน่นอน ซึ่งการจะพิจารณาถึงความถี่ของการเปลี่ยนกฎหมายนั้น ก็ต้องพิจารณาจากปัจจัยด้านสภาพสังคมแต่ละท้องที่ประกอบกันด้วย²²

ประการที่แปด ความสอดคล้องระหว่างการกระทำกับกฎหมายที่ประกาศใช้ (Congruence between Action and Declared Rule) หมายความว่า กฎหมายต้องถูกบังคับใช้ให้ตรงตามที่ได้มีการประกาศไว้ การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ถูกต้องอาจจะเกิดจากการตีความกฎหมายผิดพลาด การเข้าไม่ถึงกฎหมาย การไม่ทราบวัตถุประสงค์ที่กฎหมายต้องการรักษาไว้ การติดสินบน หรืออคติ²³

หลักการทั้ง 8 ประการนี้ทำหน้าที่เป็นศีลธรรมภายในของกฎหมาย ซึ่งหากกระบวนการสร้างกฎหมายไม่ปฏิบัติตามหลักการเหล่านี้ กฎหมายที่ถูกตราขึ้นก็จะเป็นกฎหมายที่ไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็นกฎหมายที่ยุติธรรมได้ตามนิยามของ Fuller

Fuller ขยายแนวคิด Internal Morality of Law ไปสู่หลักการ Collaboration หรือการร่วมมือกัน ซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างกฎหมายที่ชอบธรรมและเป็นธรรม โดย Internal Morality of Law ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทั้งผู้สร้างกฎหมายและผู้ถูกปกครองเพื่อให้กฎหมายนั้นทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดเรื่อง Collaboration นี้สะท้อนให้เห็นว่า กฎหมายไม่สามารถมีความชอบธรรมได้หากเกิดจากอำนาจของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงเท่านั้น (Law as a One-way Projection of Authority)²⁴ ตามแนวความคิดของสำนักกฎหมายปฏิฐานนิยม แต่แท้จริงกฎหมายที่ชอบธรรมในมุมมองของเขานั้นเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครองและผู้ที่ถูกปกครอง

¹⁹ Ibid 69.

²⁰ Ibid 65-70.

²¹ Ibid 70-79.

²² Ibid 79-80.

²³ Ibid 81-91.

²⁴ Ibid 192.

ทฤษฎีของ Fuller เกี่ยวกับกฎหมายในฐานะกระบวนการร่วมมือกันหรือ Collaboration นั้น เชื่อมโยงกับการที่เขายืนยันว่าระบบกฎหมายต้องเคารพและปฏิบัติตามหลัก Internal Morality or Law ซึ่งเป็นจริยธรรมเชิงกระบวนการเพื่อให้กฎหมายนั้นมีความชอบธรรม เขาอธิบายถึงความร่วมมือนี้ผ่านการแสดงให้เห็นถึงความคาดหวังที่ตอบแทนกันระหว่างผู้สร้างกฎหมายและผู้ที่ถูกปกครอง ซึ่งเห็นได้ชัดในคำอธิบายของเขาเกี่ยวกับหลัก Internal Morality of Law ซึ่งระบุว่ากฎหมายต้องมีความชัดเจน สอดคล้อง และเปิดเผยต่อสาธารณะ เป็นต้น หลักการเหล่านี้ทำให้กฎหมายไม่ใช่เพียงสิ่งที่ถูกบังคับใช้กับผู้ถูกปกครองเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่ผู้ถูกปกครองสามารถมีส่วนร่วมและปฏิบัติตามได้อย่างสมเหตุสมผลและในลักษณะของ Collaboration ด้วยเช่นกัน

Fuller ยังอธิบายว่าการสร้างกฎหมายที่มีความชอบธรรมต้องเกิดขึ้นผ่านการยินยอมร่วมกัน หรือ Consent ระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ในบริบทที่เชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่อง Internal Morality of Law โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของหลักการนี้ในการกำหนดและรักษาความชอบธรรมของกฎหมายและการใช้อำนาจทางการเมือง โดย Fuller ได้กล่าวว่ากฎหมายจะรุ่งเรืองได้นั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ระหว่างผู้ออกกฎหมายและผู้อยู่ภายใต้กฎหมาย (Voluntary Collaboration)²⁵ การมีอำนาจทางกฎหมายที่ไม่มีขีดจำกัด หรือที่เรียกว่า “ความเป็นอธิปไตยของรัฐสภา” (Parliamentary Sovereignty) โดยไม่มีการยินยอมร่วมกันจากผู้ที่ถูกปกครอง หรือไม่มีข้อจำกัดทางศีลธรรม ทำให้กฎหมายขาดความชอบธรรมและไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น Fuller ได้พัฒนาแนวคิดเรื่อง Two Moralities เพื่อตอบสนองต่อการอธิบายกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิมที่เขาถือว่าเป็นนามธรรมเกินไป ซึ่งไม่สามารถอธิบายความเป็นศีลธรรมในกฎหมายได้อย่างเพียงพอ กล่าวคือ สำนักกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิมมองศีลธรรมว่าเป็นกฎที่อยู่เหนือมนุษย์ เป็นหลักตายตัวและมาจากธรรมชาติหรือจากพระเจ้า ซึ่งมีผลบังคับอย่างสมบูรณ์ในทุกกรณี และกฎหมายต้องสอดคล้องกับหลักศีลธรรมเหล่านั้น แต่ Fuller ไม่เห็นด้วยกับการจำกัดศีลธรรมไว้เพียงความคิดเหล่านี้ เพราะไม่ใช่ทุกอย่างในศีลธรรมจะสามารถนำมาใช้กับกฎหมายได้โดยตรง หลักการดังกล่าวทำให้มุมมองเรื่องศีลธรรมมีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาระบบกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายในสังคมได้จริง

Two Moralities นั้นประกอบด้วย Morality of Aspiration และ Morality of Duty การแยกดังกล่าวช่วยให้สามารถทำความเข้าใจได้ว่าศีลธรรมเพียงใดที่สามารถนำไปใช้กับกฎหมายได้โดยตรง

Morality of Duty เป็นจริยธรรมที่กำหนดข้อบังคับพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม เช่น กฎห้ามฆ่าคน การห้ามลักทรัพย์ เป็นต้น จริยธรรมนี้มีความสำคัญในการป้องกันความวุ่นวายและการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยเป็นสิ่งที่บุคคลต้องปฏิบัติตาม การละเมิดจริยธรรมเหล่านี้จะทำให้สังคมไม่สามารถ

²⁵ Lon L. Fuller, *The Morality of Law* (n 1) 219-220.

ดำเนินไปได้อย่างปกติ²⁶ กฎหมายจึงต้องใช้ Morality of Duty เป็นหลักในการออกแบบข้อบังคับเพื่อสร้างความเสถียรภาพและระเบียบในสังคม ซึ่ง Fuller อธิบายว่า Morality of Duty เป็นเส้นแบ่งขั้นต่ำสุดที่มนุษย์ต้องปฏิบัติตามเพื่อรักษาระเบียบของสังคม หากไม่มีจริยธรรมนี้ สังคมจะเข้าสู่ภาวะความวุ่นวาย²⁷

ในทางตรงกันข้าม Morality of Aspiration เป็นจริยธรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลพยายามแสวงหาความสมบูรณ์แบบทางศีลธรรม เช่น การทำความดี ความยุติธรรม การเป็นคนดีเลิศในสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลปรารถนาจะบรรลุ²⁸ แต่ไม่ใช่สิ่งที่กฎหมายบังคับใช้ได้โดยตรง Fuller อธิบายว่าเป็นไปไม่ได้ที่กฎหมายจะบังคับให้มนุษย์เป็นคนที่ดีที่สุดตามมาตรฐานของ Morality of Aspiration เพราะความสมบูรณ์แบบทางศีลธรรมเป็นเรื่องที่มนุษย์ควรมุ่งหวังถึงเอง แต่ไม่ใช่สิ่งที่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้²⁹ กฎหมายจึงไม่สามารถนำ Morality of Aspiration มาบังคับใช้ในเชิงกฎหมายได้โดยตรง

เพราะฉะนั้นแล้ว การแยก Morality of Duty และ Morality of Aspiration ออกจากกันอย่างชัดเจนนั้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการอธิบายจริยธรรมในมุมมองของ Fuller เพื่อให้เข้าใจชัดเจนขึ้น Fuller ได้ทำการเปรียบเทียบโดยเสนอภาพเส้นตรงเส้นหนึ่ง โดย Morality of Duty จะเริ่มจากจุดล่างสุดของเส้น ส่วน Morality of Aspiration จะอยู่จุดสูงสุดของเส้นตรง โดยระหว่างเส้นตรงนี้มี Invisible Pointer หรือจุดแบ่งที่มองไม่เห็นอยู่กึ่งกลาง เพื่อแบ่งว่าจริยธรรมเพียงใดเป็น Morality of Duty หรือจริยธรรมเพียงใดเป็น Morality of Aspiration³⁰ ความสำคัญของการมีเส้นแบ่งนี้อยู่ที่การทำให้การอธิบายหรือการแยกจริยธรรมทั้งสองประเภทเป็นไปอย่างชัดเจน หากไม่มีการแบ่งแยกที่ชัดเจน จริยธรรมที่ควรจัดอยู่ในกลุ่ม Morality of Aspiration อาจถูกตีความว่าเป็น Morality of Duty ซึ่งจะส่งผลให้เมื่อจริยธรรมเหล่านี้ถูกนำมาบัญญัติเป็นกฎหมาย กฎหมายที่ควรบัญญัติตาม Morality of Duty อาจถูกกำหนดตาม Morality of Aspiration แทน ซึ่งอาจนำไปสู่การมีจริยธรรมที่ควบคุมข้อบังคับพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมมากเกินไป ส่งผลให้เกิดการจำกัดอิสระทางความคิดของประชาชน และทำให้บุคคลในสังคมขาดความกล้าที่จะริเริ่มและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ เนื่องจากข้อจำกัดที่มากเกินไปในสังคม³¹

การแยกจริยธรรมทั้งสองประเภทนี้ออกจากกันทำให้ Fuller สามารถอธิบายได้ว่า กฎหมายควรตราขึ้นเพื่ออะไร และควรมีเนื้อหาและการบังคับใช้อย่างไร เพื่อรักษาสมดุลระหว่างความต้องการพื้นฐานของสังคมและการพัฒนาคุณธรรมในระดับสูง และทำให้จริยธรรมมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้นเมื่อเทียบกับสำนักกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิม

²⁶ Ibid 5.

²⁷ Ibid 9-11.

²⁸ Ibid 5.

²⁹ Ibid 9.

³⁰ Ibid 10.

³¹ Ibid 28.

1.3 ความแตกต่างระหว่างทฤษฎีของสำนักกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิมและทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติของ Lon L. Fuller

แม้ว่าทั้งทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิมและทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติแบบ Fuller จะเห็นพ้องกันว่ากฎหมายต้องสอดคล้องกับศีลธรรม แต่แนวคิดของ Fuller มีความแตกต่างอย่างชัดเจนในเรื่องวิธีการมองศีลธรรม และบทบาทของกระบวนการสร้างกฎหมายที่เป็นธรรม

ประการแรก การตีความศีลธรรม ในขณะที่สำนักกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิมมักเน้นว่ากฎหมายต้องไม่ขัดกับศีลธรรมทางธรรมชาติที่อยู่เหนือกฎหมายของรัฐ ซึ่งทำให้การตีความนิยามของกฎหมายที่อิงกับศีลธรรมมีความเป็นปัจเจกและเหตุผลตามอุดมคติของสังคมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยเป็นมาตรฐานที่มั่นคง แน่นนอน ไม่เปลี่ยนแปลง เช่น กฎของพระเจ้า หรือกฎทางศาสนา³² ในทางกลับกัน งานเขียนของ Fuller ไม่ได้มีการอธิบายประเด็นเรื่องการตีความศีลธรรมที่แตกต่างจากสำนักกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิมไว้โดยตรง แต่อนุมานได้ว่า Fuller แยกกฎหมายธรรมชาติเป็นสองส่วน โดยประกอบไปด้วยกฎหมายธรรมชาติในเชิงเนื้อหา (Substantive Natural Law) และกฎหมายธรรมชาติในเชิงกระบวนการ (Procedural Natural Law)³³ กล่าวคือ

ศีลธรรมภายนอก (External Morality) หรือศีลธรรมในเนื้อหาของกฎหมาย (Substantive Morality) หมายถึง การที่กฎหมายต้องสอดคล้องกับหลักศีลธรรมที่มีอยู่ในสังคม เช่น ความยุติธรรม ความเท่าเทียม และหลักการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าทางศีลธรรมที่มนุษย์ยึดถือ หรือหลักการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าทางศีลธรรมที่มนุษย์ยึดถืออยู่ภายนอกกระบวนการของกฎหมาย

ศีลธรรมภายใน (Internal Morality) เป็นศีลธรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างและบังคับใช้กฎหมาย (Procedural Natural Law) ประกอบไปด้วย 8 ประการที่อธิบายไปแล้วในหัวข้อ 1.2 เพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามได้ หลักการเหล่านี้คือสิ่งที่ Fuller มองว่าเป็นศีลธรรมของตัวกฎหมายเอง โดยที่การปฏิบัติตามหลักการเหล่านี้ช่วยให้เกิดระบบกฎหมายที่มีความยุติธรรมและมีความน่าเชื่อถือ

ประการที่สอง ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิมมักเน้นไปที่เนื้อหาของกฎหมาย โดยเชื่อว่ากฎหมายที่ดีต้องไม่ขัดกับหลักการทางศีลธรรมที่สูงกว่ากฎหมายของรัฐ แต่ Fuller มองว่ากระบวนการในการสร้างกฎหมายเป็นสิ่งที่สำคัญ หากกระบวนการตรากฎหมายขาดศีลธรรมภายใน กฎหมายที่ออกมาก็ไม่สามารถเป็นกฎหมายที่ยุติธรรมได้

ในมุมมองของ Fuller นิยามของกฎหมาย คือ องค์กรที่ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎเกณฑ์ (the Enterprise of Subjecting Human Conduct to the Governance of

³² Douglas Sturm, 'Lon Fuller's Multidimensional Natural Law Theory' (n 13) 612, 613.

³³ Ibid.

Rule)³⁴ เพื่อให้การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นไปอย่างมีระเบียบและยุติธรรม ดังนั้น การค้นหากระบวนการในการสร้างกฎหมายหรือหลัก Internal Morality of Law จึงหมายถึงการหาข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการสร้างและรักษากฎหมายในมุมมองของเขา

ดังนั้น แนวคิดของ Fuller เน้นไปที่การสร้างกฎหมายที่มีความโปร่งใสและสามารถบังคับใช้ได้จริง รวมถึงการต้องอาศัยการยินยอมและความร่วมมือของประชาชนที่อยู่ภายใต้กฎหมายนั้น ๆ ทำให้ระบบกฎหมายที่เขานำเสนอมีความเป็นรูปธรรมมากกว่าระบบกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิมที่มักมองศีลธรรมในเชิงนามธรรม การที่กฎหมายจะมีผลบังคับใช้ในระบบกฎหมายสมัยใหม่ต้องมีกระบวนการสร้างกฎหมายที่เป็นธรรมและมีศีลธรรมในกระบวนการ³⁵

ฉะนั้นแล้ว เหตุผลที่ผู้เขียนเลือกใช้แนวคิดของ Fuller ในการวิเคราะห์กฎหมายในบทความนี้ เกิดจากความชัดเจนและความเป็นรูปธรรมในกระบวนการสร้างกฎหมายที่ Fuller นำเสนอ กล่าวคือ การนำเสนอวิธีการสร้างกฎหมายผ่านกรอบของ Internal Morality of Law ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการสร้างกฎหมายสมัยใหม่ได้จริง โดยไม่เพียงแต่นำเนื้อหาของกฎหมายเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับกระบวนการในการสร้างกฎหมายที่มีศีลธรรมและความยุติธรรมในทุกขั้นตอน ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของนักปรัชญาในสำนักกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิมที่มักมุ่งเน้นไปที่ศีลธรรมในเชิงนามธรรม

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทฤษฎีของ Fuller จะมีความใหม่และช่วยขยายความกฎหมายธรรมชาติและตอบโจทย์ข้อสงสัยในหลักการของสำนักกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิมในอดีต แต่ในบางประการของหลักทฤษฎีกฎหมายของ Fuller เช่นหลัก Two Moralities ก็ยังขาดความชัดเจนทำให้เกิดความขัดแย้งจากการนำหลักการดังกล่าวมาอธิบาย ดังที่จะได้อธิบายผ่านการวิเคราะห์โดยอาศัยภาพยนตร์เรื่อง Poor Things ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทดลองในมนุษย์ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนของศีลธรรมและจริยธรรม การนำภาพยนตร์เรื่องนี้มาวิเคราะห์กับทฤษฎีของ Fuller เป็นการที่ต้องการพิสูจน์ว่าแม้ทฤษฎีของ Fuller จะมีความซับซ้อนและเป็นแบบแผนมากกว่าทฤษฎีของสำนักคิดกฎหมายธรรมชาติแบบดั้งเดิม แต่เมื่อปรับเข้ากับข้อเท็จจริงบางประเภทที่มีความแปลกใหม่ ทฤษฎีของเขาจะเป็นทฤษฎีที่เป็นคำตอบของกฎหมายธรรมชาติหรือเป็นทฤษฎีที่ถูกต้องเป็นนิรันดร์ที่สุดหรือไม่

2. สรุปเนื้อเรื่องในภาพยนตร์ Poor Things

ภาพยนตร์เล่าถึง “Godwin Baxter” อาจารย์แพทย์ผู้ถูกบิดาทำการทดลองมาตั้งแต่เด็ก ทำให้ร่างกายของเขาเต็มไปด้วยร่องรอยของการผ่าตัด เขาได้นำร่างของหญิงสาวที่เสียชีวิตจากการกระโดดน้ำมาทำ

³⁴ Edwin W. Tucker, ‘The Morality of Law, by Lon L. Fuller’ (1965) 40(2) Ind. L. J. 276.

³⁵ Douglas Sturm, ‘Lon Fuller’s Multidimensional Natural Law Theory’ (n 13) 612, 630-633.

การทดลองโดยนำสมองของทารกในครรภ์มาใส่ในร่างของหญิงสาว กระตุ้นด้วยกระแสไฟฟ้าให้เธอฟื้นคืนชีพ และตั้งชื่อให้เธอว่า “Bella” เธอจึงเป็นผู้ใหญ่ที่มีสามัญสำนึกเหมือนกับเด็กทารก

Baxter ชัง Bella ไว้มิให้ออกไปพบเจอโลกภายนอก แต่วันหนึ่ง Bella ต้องการออกไปเรียนรู้โลกกว้างกับ “Duncan Wedderburn” ทนายของ Baxter เมื่อ Bella ไม่พอใจ เธอจึงแสดงกิริยาก้าวร้าว ทำลายข้าวของในบ้าน Baxter จึงต้องจำใจยอมปล่อย Bella ออกไปตามที่เธอต้องการ

ในโลกภายนอกนั้น การกระทำตามสามัญสำนึกโดยปราศจากการควบคุมอารมณ์และการยับยั้งชั่งใจของ Bella ไม่เป็นที่พึงพอใจของใครหลายคน การออกเดินทางครั้งนี้ทำให้ Bella ได้ตระหนักถึงความเป็นจริงของชีวิต รวมไปถึงการค้นหาดัชนีที่แท้จริงก่อนที่เธอจะถูกผ่าตัดฟื้นคืนชีพว่าเธอเป็นภริยาของ “Alfie Blessington” ผู้มีอิทธิพลที่ชอบกระทำทารุณเธอเสมอมาอันเป็นต้นเหตุให้เธอเลือกที่จะฆ่าตัวตายพร้อมทารกในครรภ์

ในตอนท้ายของภาพยนตร์เรื่องนี้ Alfie ปรากฏตัวขึ้น Bella จึงทำการแก้แค้นโดยผ่าตัดนำสมองแพะมาใส่สมองของเขา ทำให้ Alfie กลายเป็นคนที่มีความรู้สึกนึกคิดเหมือนกับแพะ สุดท้ายนี้ Bella ได้กล่าวกับ Baxter ว่าเธอต้องการจะเป็นศัลยแพทย์เช่นเดียวกับเขาต่อไปในอนาคต

3. บทวิเคราะห์ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติของ Lon L. Fuller กับ การทดลองในมนุษย์ ผ่านภาพยนตร์เรื่อง Poor Things

ในส่วนนี้จะวิเคราะห์ถึงการใช้นุษย์ทดลองทั้งสามกรณี ประกอบไปด้วย กรณีแรกการทดลองระหว่างบิดาของ Baxter และตัว Baxter เอง, กรณีที่สองการทดลองระหว่าง Baxter และ Bella, และกรณีที่สามการทดลองระหว่าง Bella และ Alfie สามี่เก่าของ Bella ผ่านทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติของ Fuller ว่าการทดลองดังกล่าวนี้แสดงถึงข้อจำกัดใดในการอธิบายนิยามของกฎหมายและความชอบด้วยกฎหมายของ Fuller

3.1 หลัก Two Moralities ของ Fuller

Fuller ใช้หลัก Two Moralities เป็นมาตรวัดความเหมาะสมของกฎหมายธรรมชาติซึ่งหลักดังกล่าวแบ่งออกได้เป็น Morality of Duty และ Morality of Aspiration ซึ่งจะนำมาเป็นเครื่องมือวิเคราะห์การทดลองทั้งสามกรณีในเรื่อง Poor Things

Morality of Duty คือ จริยธรรมที่เป็นหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของคนในสังคม จุดประสงค์ของ Morality of Duty นี้ มีเพียงเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม³⁶ โดยไม่ต้องคำนึงปัจจัย

³⁶ Lon L. Fuller, *The Morality of Law* (n 1) 27-28.

อื่น ๆ เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ดังกล่าวกับการทดลองโดยการใช้นุชย์ที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์เรื่อง Poor Things พบว่า

กรณีแรก การทดลองของบิดา Baxter ต่อ Baxter ตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้ร่างกายของ Baxter เต็มไปด้วยแผลผ่าตัด อีกทั้งบิดาของ Baxter ได้ตัดอวัยวะเกี่ยวกับการย่อยอาหารของเขาออกไป ทำให้เขาไม่สามารถย่อยอาหารแบบมนุษย์ปกติทั่วไปได้ ต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ช่วยย่อยอาหารแทน ทำให้ Baxter เกิดความยากลำบากในการใช้ชีวิตประจำวัน จึงพิจารณาได้ว่าการที่ Baxter ถูกนำมาเป็นตัวอย่างการทดลองนั้น เป็นการกระทำที่กระทบสิทธิในร่างกายของมนุษย์ และเป็นการลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์ควรมีสิทธิในการใช้ร่างกายของตนได้อย่างเต็มความสามารถและไม่ควรมีสถานะเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของการทดลอง แต่ต้องได้รับการปฏิบัติดังเช่นมนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชน ดังนั้น การที่มีการนำมนุษย์มาทดลองดังที่เกิดขึ้นกับ Baxter จึงไม่ใช่เป็นเพียงการสร้างปัญหาให้กับบุคคลเพียงคนเดียว แต่อาจทำให้ผู้อื่นในสังคมเกิดความหวาดกลัวหรือวิตกกังวล นำมาซึ่งความปั่นป่วนในสังคมได้ ด้วยเหตุนี้ หากมีการทดลองในมนุษย์เช่นว่ากับบุคคลในสังคมจำนวนมาก ย่อมทำให้สิทธิในร่างกายของคนในสังคมถูกกระทบเป็นวงกว้างจึงกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้น การทดลองนี้จึงไม่สอดคล้องกับหลัก Morality of Duty

นอกจากนั้น การที่ Baxter ถูกนำมาทดลองตั้งแต่วัยเด็กยังเป็นการละเมิดสิทธิเด็ก เนื่องจากเป็นการทารุณกรรมเด็ก (Child Abuse / Child Maltreatment)³⁷ และแสดงให้เห็นว่าบิดาของเขาเป็นผู้ปกครองที่ใช้ความรุนแรงกับลูกในด้านร่างกาย และอาจรวมถึงด้านจิตใจ เห็นได้จากตัวอย่างในภาพยนตร์ที่ Baxter ขาดความมั่นใจที่จะออกไปอยู่ในสังคมเพราะเหตุจากหน้าตาที่เต็มไปด้วยรอยแผลและลักษณะภายนอกอื่น ๆ ที่มีความแตกต่างจากคนในสังคม หากการทดลองดังกล่าวนี้เกิดขึ้นกับเด็กคนอื่นในสังคมจำนวนมาก ย่อมส่งผลให้สิทธิเด็กถูกกระทบเป็นวงกว้างอันเป็นการกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้น การทดลองในมนุษย์ที่ทดลองกับ Baxter ในวัยเด็กดังที่ปรากฏในภาพยนตร์จึงขัดกับหลัก Morality of Duty เช่นกัน

กรณีที่สอง การสร้าง Bella ขึ้นมาโดยการนำสมองทาร์กมาใส่ในร่างของผู้ใหญ่ที่เสียชีวิตแล้วและใช้วิทยาศาสตร์พันธุศาสตร์ หากมองเพียงแค่ผลลัพธ์ดังกล่าวอาจเห็นว่าเป็นการช่วยชีวิตหรือสร้างชีวิตขึ้นมาใหม่ แต่ผลกระทบต่อมาที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์คือ Bella มีพัฒนาการทางสมองกับร่างกายไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ แม้จะมีร่างกายเป็นผู้ใหญ่ แต่อารมณ์ ความคิด และการกระทำจะมีวุฒิภาวะเป็นเด็กเล็ก เช่น ในตอนต้นเรื่องที่ Baxter ชูชีวิต Bella ขึ้นมาใหม่ Bella ยังไม่สามารถพูดและเดินได้คล่องเพราะพัฒนาการของ Bella ยังอยู่ในวัยทารก หรือตัวอย่างที่ Bella ควบคุมอารมณ์ไม่ได้เมื่อถูกขัดใจ และเลือกที่จะใช้กำลังทุบตี Baxter ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า Bella ขาดความสามารถในการควบคุมอารมณ์ หรือตัวอย่างที่เป็นประเด็นหลักของเรื่องคือการที่ Bella มีเพศสัมพันธ์กับผู้คนมากมายโดยที่ไม่เข้าใจว่าการกระทำดังกล่าวคืออะไร และมีจุดประสงค์เพื่ออะไร เหตุผลที่ Bella ทำลงไปนั้นเป็นเพราะมาจากแรงขับเคลื่อนของฮอร์โมนในร่างกายที่อยู่

³⁷ Dulce Gonzalez, Arian Bethencourt Mirabal, and Janelle D. McCall, 'Child Abuse and Neglect' (*National Library of Medicine*, 4 July 2023) <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK459146/>> accessed 23 May 2024.

ในวัยเจริญพันธุ์ ซึ่งขัดกับพัฒนาการทางความคิดของ Bella ที่ยังอยู่ในวัยเด็ก เมื่อ Bella ขาดความยับยั้งชั่งใจ เพราะปัจจัยเรื่องพัฒนาการจึงนำไปสู่ปัญหาหลาย ๆ อย่างที่ปรากฏในเรื่อง เช่น การใช้กำลัง การคิดที่จะทำกิจกรรมทางเพศในที่สาธารณะหากไม่มีคนห้ามไว้ รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์เมื่อเวลาที่ต้องการโดยไม่สนว่าอีกฝ่ายจะเป็นใคร แม้ในภาพยนตร์ยังไม่ได้กล่าวถึงสถานะของตัวละครอื่น ๆ นอกจากตัวละครหลัก แต่ก็สามารถวิเคราะห์ได้ว่า บุคคลที่ Bella ไปมีกิจกรรมทางเพศด้วยนั้นอาจจะมีคู่สมรสแล้วหรืออาจมีโรคทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งถ้าเป็นดังที่วิเคราะห์ไว้ก็จะเกิดปัญหาในเรื่องสถาบันครอบครัวหรือการแพร่ระบาดของโรคที่อาจจะป้องกันได้ยาก เพราะหากพิจารณาจากยุคสมัยที่ปรากฏในภาพยนตร์แล้วที่แม้จะมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แต่ก็ยังปรากฏให้เห็นว่าผู้คนในภาพยนตร์ก็มีการป่วยบางอย่างที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ทั้งนี้ ยังมีประเด็นที่ควรพิจารณาอีกว่าแม้ Bella จะให้ความยินยอมต่อ Wedderburn ในการมีเพศสัมพันธ์แต่ก็ปรากฏว่า Bella อาจถูกเอาเปรียบจากความไร้เดียงสาของเธอ รวมถึงประเด็น Consent ที่ต้องพิจารณาต่อไปว่ามีปัญหาหรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากฐานะของ Bella ก็สามารถวิเคราะห์ได้ว่า Bella ถูกฉกฉวยโอกาสทางเพศ (Sexual Exploitation)³⁸ ซึ่งต้องถูกมองเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม ด้วยเหตุนี้ จึงสรุปได้ว่า การผ่าตัดสมองให้ Bella ไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมได้จึงไม่สอดคล้องกับหลัก Morality of Duty

กรณีที่สาม การทดลองของ Bella ที่ทำต่อ Alfie เป็นการทดลองที่นำเอาสมองแพะมาใส่ก้านสมองของ Alfie ซึ่งส่งผลให้ Alfie มีสำนึกและการใช้ชีวิตไม่ว่าจะเดินหรือกินอาหารเป็นแบบแพะ หากพิจารณาว่าการทดลองดังกล่าวเป็นไปเพื่อการแก้แค้นนั้น อาจสามารถวิเคราะห์ได้ว่าการทดลองดังกล่าวไม่ได้เกิดประโยชน์ต่อสังคมหรือวิทยาการทางวิทยาศาสตร์เลย หรือหากมองว่าเป็นการทำเพื่อประโยชน์ทางวิทยาการไม่ว่าการทดลองดังกล่าวจะทำไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด ต่างก็เป็นการทดลองที่เป็นการละเมิดสิทธิในร่างกายของมนุษย์ กล่าวคือ เป็นการทดลองที่เกิดจากการที่ Alfie ปราศจากสิทธิในร่างกายของตนเอง ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากร่างกายได้ตามธรรมชาติของมนุษย์ นอกจากนี้ การทดลองดังกล่าวยังเป็นการลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เนื่องจากการที่ทำให้ Alfie มีสมองเป็นแพะนั้น เป็นการทำให้เขามีสามัญสำนึกทั้งทางสมองและร่างกายเท่ากับสัตว์แทนที่จะเป็นมนุษย์ และ Bella ผู้ทดลองไม่ได้มองว่าผู้ถูกทดลองมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ แต่ถูกมองเป็นเพียงตัวอย่างการทดลอง

แม้ในภาพยนตร์จะไม่ได้ปรากฏว่า Alfie ที่มีสำนึกเป็นแพะได้ออกไปสร้างความเดือดร้อนแก่สังคมภายนอก แต่สิ่งที่สามารถคาดการณ์ได้คือหาก Alfie ออกไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกก็จะก่อให้เกิดความวุ่นวายแก่สังคม เนื่องด้วยเหตุผลที่ไม่ทราบว่าจะปฏิบัติกับเขาอย่างมนุษย์หรือสัตว์ ด้วยเหตุนี้ การทดลองดังกล่าว

³⁸ World Health Organization, 'Sexual Exploitation and Abuse: Prevent and Protect; What you need to know and do' (*World Health Organization Ethics*) <<https://www.who.int/docs/default-source/documents/ethics/sexual-exploitation-and-abuse-pamphlet-en.pdf>> accessed 23 May 2024.

อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนที่เป็นรูปธรรมในสังคม ทำให้ไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมได้ จึงไม่สอดคล้องกับหลัก Morality of Duty

ส่วนต่อมาคือ Morality of Aspiration ซึ่งเป็นจริยธรรมมาจากลักษณะของมนุษย์ที่พึงปรารถนา หรือเป็นสิ่งที่ตอบว่า ทำดีที่สุดแล้วมนุษย์ควรเป็นอย่างไร แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดที่ว่า Fuller ไม่ได้ให้คำอธิบายว่า Morality of Aspiration แท้จริงแล้วคืออะไร อย่างไรก็ดี เขาไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่ามนุษย์จะไม่สามารถทราบได้ว่าอะไรเป็นสิ่งไม่ดี ถ้าไม่ทราบว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่สุดก่อน³⁹ โดย Fuller ได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์เพื่อสนับสนุนข้อโต้แย้งของเขา คือ การที่มนุษย์เลือกใช้เครื่องมือ ว่าเครื่องมือใดที่สามารถใช้งานตอบโจทย์ได้อย่างสมบูรณ์แบบที่สุด โดยยกตัวอย่างเครื่องมือที่ถูกออกแบบมาให้ใช้อย่างอเนกประสงค์อย่างค้อนของช่างไม้ เนื่องจากค้อนของช่างไม้นั้นสามารถใช้งานได้กับงานหลายรูปแบบ แม้จะไม่ทราบว่าค้อนของช่างไม้จะถูกใช้อย่างไรหรือกับอะไรได้ดีที่สุด แต่เราก็สามารถทราบได้ว่าค้อนของช่างไม้นั้นไม่สามารถใช้กับหมุด (หรือตะปู) ที่เล็กมากเกินไปได้

Fuller ได้ยกตัวอย่างสถานการณ์ คือถ้ามีคนวานให้เราหยิบค้อนให้ แม้เราจะไม่ทราบโดยแน่ชัดว่าผู้วานนั้นต้องการนำค้อนไปใช้กับงานใด แต่ก็พอทราบได้ว่างานนั้นต้องใช้เครื่องมือที่มีคุณสมบัติคล้ายค้อน และสามารถทราบได้เองทันทีว่าเครื่องมือใดไม่มีประโยชน์ต่องานนั้น กรณีดังกล่าว แม้ว่าบริเวณนั้นจะไม่มีค้อน เราก็จะไม่หยิบเครื่องมือที่ทราบว่าไม่เป็นประโยชน์ต่องานนั้นให้ เช่น เชือกหรือไขว่ง เพราะฉะนั้นจากเหตุการณ์นี้ แม้ว่าเราไม่ทราบว่าผู้วานนำค้อนไปใช้กับงานใด เราก็สามารถทราบได้ว่าเครื่องมือใดบ้างที่ไร้ประโยชน์สำหรับงานนั้น เปรียบเทียบได้กับการที่สามารถทราบว่าอะไรเป็นสิ่งที่ไม่ดี โดยที่เราไม่จำเป็นต้องทราบว่าสิ่งที่ดีที่สุดคืออะไร⁴⁰

อย่างไรก็ดี Fuller ได้กล่าวไว้ว่า Morality of Aspiration นั้นสอดคล้องกับหลัก Marginal Utility⁴¹ ซึ่งหมายถึง การบริหารทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เทียบได้กับการที่มนุษย์ใช้ชีวิตของตนที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ในการวิเคราะห์ภาพยนตร์นี้ จึงแยกการตีความ Morality of Aspiration ออกเป็นสองกรณี

กรณีแรก หากตีความว่าสิ่งที่มนุษย์พึงปรารถนาที่สุดคือการใช้ร่างกายของตนได้อย่างเต็มความสามารถโดยไม่ต้องพึ่งพาเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์หรือควบคุมร่างกายของตนได้อย่างที่ต้องการ เป็นการที่มนุษย์ได้ใช้ชีวิตของตนที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด การทดลองวิทยาศาสตร์ในภาพยนตร์อย่างการทดลองของบิดา Baxter ต่อ Baxter ในวัยเด็ก ซึ่งส่งผลให้ Baxter มีรูปลักษณ์ภายนอกและระบบอวัยวะภายในร่างกายผิดปกติและไม่สามารถใช้งานได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นการจำกัดความสามารถของมนุษย์และไม่

³⁹ Lon L. Fuller, *The Morality of Law* (n 1) 11-12.

⁴⁰ Ibid 12.

⁴¹ Ibid 15-19.

สามารถทำให้มนุษย์ได้ใช้ชีวิตของตนที่มีอย่างจำกัด การทดลองที่เกิดขึ้นนี้จึงไม่สอดคล้องตามหลัก Morality of Aspiration

เช่นเดียวกับการทดลองที่สร้าง Bella ขึ้นมา ซึ่งส่งผลให้ Bella มีพัฒนาระหว่างร่างกายและสมองไม่เท่ากันและนำมาสู่การที่ Bella ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ในหลาย ๆ สถานการณ์ อย่างเช่น การใช้กำลัง การคิดที่จะทำกิจกรรมทางเพศในที่สาธารณะหากไม่มีคนห้ามไว้ หรือการมีเพศสัมพันธ์เมื่อเวลาที่ต้องการโดยไม่สนว่าอีกฝ่ายจะเป็นใคร เหตุการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า Bella ไม่สามารถใช้ร่างกายตนเองได้อย่างที่ต้องการ แสดงให้เห็นถึงการไม่สามารถใช้ชีวิตของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ ดังนั้น การทดลองในการสร้าง Bella ขึ้นมาจึงไม่สอดคล้องกับหลัก Morality of Aspiration

รวมถึงการทดลองของ Bella ที่ทำต่อ Alfie การทดลองนี้ทำให้ Alfie มีสำนึกกลายเป็นแพะ กล่าวคือไม่มีความเป็นมนุษย์เหลืออยู่ซึ่งเป็นเหตุให้ Alfie ไม่สามารถใช้ร่างกายของตนที่เป็นมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ ฉะนั้น การทดลองที่ Bella ทำต่อ Alfie จึงไม่สอดคล้องกับหลัก Morality of Aspiration

กรณีที่สอง ในทางกลับกัน หากตีความว่าสิ่งที่มนุษย์พึงปรารถนาที่สุดคือความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ แม้ว่าจะใช้มนุษย์ในการทดลองก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่ามนุษย์นั้นไม่ได้บริหารทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่เป็นการที่มนุษย์ยอมใช้ร่างกายของตนที่มีอยู่อย่างจำกัดกับการทดลองทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อความเจริญก้าวหน้าที่จะเกิดขึ้นได้ในสังคม เมื่อวิเคราะห์กับกรณีของ Baxter แม้ว่าการทดลองโดยบิดาของ Baxter ในวัยเด็กจะส่งผลให้ Baxter มีความผิดปกติทางด้านร่างกาย แต่การทดลองของบิดาของ Baxter ก็ทำให้ทราบว่าอวัยวะใดจำเป็นต่อระบบย่อยอาหารของร่างกายมนุษย์ และจากภาพยนตร์ก็ปรากฏว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของบิดาของ Baxter นั้นมีคุณูปการต่อสังคม ซึ่งเห็นได้จากการตั้งสถาบันสำหรับการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ นอกจากนี้ การกระทำของบิดาของ Baxter ยังมีอิทธิพลต่อ Baxter ในการสืบทอดความรู้ต่าง ๆ จากบิดา และทำให้ Baxter กลายเป็นอาจารย์แพทย์และนักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียง ดังนั้น การทดลองทางวิทยาศาสตร์โดยใช้มนุษย์จึงเป็นการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากร่างกายของตนที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือวิทยาการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์พึงปรารถนา ด้วยเหตุนี้ การทดลองของบิดา Baxter ต่อ Baxter ในวัยเด็กจึงสอดคล้องกับหลัก Morality of Aspiration

ส่วนการทดลองในการสร้าง Bella ขึ้นมานั้น เป็นการใช้ชีวิตมนุษย์ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการที่ Baxter ใช้ร่างกายของหญิงที่เสียชีวิตแล้วกับสมองของเด็กทารก และผลของการทดลองดังกล่าวก็ทำให้เห็นว่าวิทยาศาสตร์สามารถพัฒนาการไปได้ถึงการเปลี่ยนสมองของมนุษย์และการชุบชีวิตมนุษย์ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ได้ในอนาคต นอกจากนี้ ตัว Bella เองยังได้รับอิทธิพลจาก Baxter ในการที่จะเป็นแพทย์ในอนาคต ดังนั้น ผลลัพธ์ของการทดลองจึงเป็นการแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ได้ค้นพบความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์พึงปรารถนา ดังนั้น การทดลองในการสร้าง Bella จึงไม่ขัดแย้งกับหลัก Morality of Aspiration

ในการทดลองสุดท้ายคือการทดลองที่ Bella ทำต่อ Alfie แม้จะเกิดจากการแค้น แต่ก็ก็เป็นก้าวหนึ่งที่ทำให้ Bella ได้เรียนรู้ถึงการทดลองทางวิทยาศาสตร์ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เธอตัดสินใจที่จะเป็นศัลยแพทย์ ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า การทดลองนี้เป็นอีกก้าวหนึ่งของ Bella ที่ช่วยส่งเสริมให้วิทยาศาสตร์ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง เพราะการเปลี่ยนมุมมองมนุษย์กับสัตว์นั้นอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการทดลองอื่น ๆ ในอนาคตได้

ทั้งนี้ ยังมีข้อสังเกตว่า หากตีความถึงสิ่งที่มนุษย์พึงปรารถนาที่สุดคือการที่สังคมปราศจากมนุษย์ที่มีการกระทำที่ชั่วร้ายอย่าง Alfie ที่ชอบใช้ความรุนแรงกับภรรยาและผู้ใต้บังคับบัญชา การที่ Bella นำสมองแพะมาเปลี่ยนให้กับ Alfie ก็เป็นการช่วยลดอาชญากรรมในสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์พึงปรารถนาอีกอย่างหนึ่ง การทดลองนี้จึงสามารถวินิจฉัยได้ว่าเป็นการทดลองที่สอดคล้องกับ *Morality of Aspiration*

3.2 ความ (ไม่) สอดคล้องของ *Morality of Aspiration* และ *Morality of Duty*

Fuller ไม่ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า *Morality of Aspiration* และ *Morality of Duty* มีความสอดคล้องกันหรือไม่ เพียงใด แต่เขาอธิบายไว้ว่า *Morality of Aspiration* จะเริ่มต้นจากจุดที่สูงที่สุด และ *Morality of Duty* จะเริ่มจากจุดต่ำสุด โดยมี Invisible Pointer (จุดแบ่งที่มองไม่เห็น) ขึ้นกลาง⁴² จึงอนุมานได้ว่าเขามองว่าจริยธรรมทั้งสองประการนี้ต้องสอดคล้องและอยู่บนเส้นตรงเดียวกัน นอกจากนี้ เขายังอธิบายต่อไปว่า *Morality of Aspiration* คือจริยธรรมสูงสุดที่มนุษย์พึงปรารถนา และ *Morality of Duty* คือจริยธรรมที่เพียงพอต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งการพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นกฎหมาย คือสิ่งนั้นต้องเป็นไปตาม *Morality of Duty* ไม่จำเป็นต้องบรรลุไปถึง *Morality of Aspiration* แต่อย่างใด⁴³

โดย Fuller ยกตัวอย่างเรื่อง กฎหมายการห้ามฆ่ากันเพื่อพิจารณาถึงจริยธรรมทั้งสองประการ โดย Fuller กล่าวว่ามนุษย์ทราบดีอยู่แล้วว่าการฆ่ากันนั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง โดยไม่จำเป็นต้องทราบเลยว่าจุดมุ่งหมายสูงสุดของมนุษย์คือสิ่งใด⁴⁴ การห้ามฆ่ากันจึงเป็นไปตาม *Morality of Aspiration* และการฆ่ากันนั้นย่อมก่อให้เกิดความโกลาหลวุ่นวายในสังคม การห้ามฆ่ากันจึงเป็นจริยธรรมที่เพียงพอเพื่อจะรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม จึงสอดคล้องกับ *Morality of Duty* ดังนั้น กฎหมายการห้ามฆ่ากันจึงเป็นกฎหมายตามทฤษฎีของ Fuller

เมื่อนำจริยธรรมสองประการนี้มาพิจารณาเรื่องการใช้มนุษย์ทดลองวิทยาศาสตร์ ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือกฎหมายอนุญาตให้ทดลองในมนุษย์นั้นสอดคล้องกับหลักดังกล่าวหรือไม่

พิจารณาได้ว่า การทดลองทั้งสามกรณี ไม่ว่าจะเป็นกรณีแรกการที่บิดาของ Baxter ทำให้ Baxter มีร่างกายที่ไม่สมบูรณ์ กรณีที่สองการที่ Baxter สร้าง Bella ขึ้นมา หรือกรณีที่สามการที่ Bella นำสมองแพะมา

⁴² Ibid 10.

⁴³ Lon L. Fuller, *The Morality of Law* (n 1) 27-28.

⁴⁴ Ibid 11.

ใส่สมองของ Alfie ล้วนทำให้สังคมเกิดความไม่สงบเรียบร้อย ดังนั้น กฎหมายที่อนุญาตให้ทดลองในมนุษย์จึงขัดต่อหลัก Morality of Duty ตามที่ได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อ 3.1

อย่างไรก็ตาม คำอธิบายของ Fuller ในเรื่อง Morality of Aspiration ยังคงมีปัญหา เนื่องจากเขาอธิบายว่า Morality of Aspiration คือสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรไปถึง แต่มนุษย์ไม่จำเป็นต้องทราบว่าสิ่งที่ดีที่สุดนั้นคืออะไร ทราบว่าสิ่งที่ดีคืออะไรก็เพียงพอ ซึ่งสิ่งที่ดีในความหมายของ Fuller หมายถึง Morality of Duty ส่วนสิ่งที่ดีที่สุด หมายถึง Morality of Aspiration กรณีจึงเป็นเรื่องยากในการใช้ทฤษฎีของ Fuller เรื่อง Morality of Aspiration มาวิเคราะห์กับภาพยนตร์

แต่เมื่อพิจารณาคำอธิบายของ Fuller โดยให้เปรียบเทียบ Morality of Aspiration กับหลัก Marginal Utility ทำให้การวิเคราะห์ Morality of Aspiration สามารถตีความได้เป็นสองกรณีตามที่ได้อธิบายไปแล้วในหัวข้อ 3.1

ในกรณีแรก เมื่อตีความว่าประโยชน์สูงสุดของการอนุญาตให้ทดลองในมนุษย์ คือ การที่มนุษย์ใช้ร่างกายของตนได้อย่างเต็มความสามารถ โดยไม่ต้องพึ่งพาเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ หรือควบคุมร่างกายของตนได้อย่างที่ต้องการ พิจารณาผ่านการทดลองทั้งสามกรณีแล้ว พบว่า การทดลองในมนุษย์นั้นไม่สอดคล้องกับหลัก Morality of Aspiration และ Morality of Duty การปฏิบัติตามกฎหมายห้ามทดลองในมนุษย์จึงสามารถนำไปสู่ Morality of Aspiration ได้ตามที่ Fuller อธิบาย

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่สอง เมื่อตีความว่า ประโยชน์สูงสุดของการอนุญาตให้ทดลองในมนุษย์ คือ ความเจริญก้าวหน้าอย่างสูงที่สุดของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการลดจำนวนประชากรที่มีความคิดหรือการกระทำที่อันตราย เมื่อพิจารณาการทดลองทั้งสามล้วนตอบสนองประโยชน์สูงสุดนั้นทั้งสิ้น ดังนั้น การปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวโดยไม่ทดลองในมนุษย์ เป็นการกระทำที่สอดคล้องกับ Morality of Duty แต่ไม่สามารถนำไปสู่ Morality of Aspiration ได้ กรณีดังกล่าวนี้ เป็นสถานการณ์หนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งกันเองระหว่างหลัก Two Moralities ของ Fuller เพราะในกรณีนี้ Morality of Aspiration และ Morality of Duty มีได้อยู่บนเส้นตรงเดียวกันดังที่ Fuller อธิบาย

3.3 ความไม่ชัดเจนระหว่างหลัก Consent และหลัก Two Moralities

เรื่อง Consent หรือความยินยอมปรากฏในงานเขียนของ Fuller โดยเขาพูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในเวลานั้นเกี่ยวกับการทำให้ความสัมพันธ์ทางเพศของเพศเดียวกันผิดกฎหมาย เขาบอกว่า การถกเถียงกันเกี่ยวกับปัญหาการออกกฎหมายศีลธรรม (Legislation Morals)⁴⁵ ในเรื่องความเหมาะสมของกฎหมายกับพฤติกรรมทางเพศในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกัน โดย Fuller มองว่าทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยในการออกกฎหมายดังกล่าวกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยต่างก็มีข้อโต้แย้งที่ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องเพราะสมมติฐานเบื้องต้นของทั้งสองฝ่ายขาดความชัดเจน อย่างไรก็ตาม Fuller มองว่าไม่มีความจำเป็นที่จะทำให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์

⁴⁵ Ibid 132-133.

ระหว่างเพศเดียวกันเป็นอาชญากรรม เพราะเป็นการกระทำที่ยินยอมโดยผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย และเป็นเรื่องที่ทำกันโดยส่วนตัว จึงไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวได้ กลับกัน Fuller มองว่าการใช้กฎหมายนี้จะเป็นการแบล็กเมล (Blackmail) ซึ่งจะทำให้ตัวกฎหมายที่ออกมากับการปฏิบัติใช้กฎหมายดังกล่าวไม่สอดคล้องกัน ในประเด็นเรื่องนี้จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงเรื่องศีลธรรมที่เกี่ยวข้องเลย⁴⁶

จากข้อความดังกล่าวจึงวิเคราะห์ได้ว่า Fuller มองว่าหากการกระทำนั้นเป็นการให้ Consent ระหว่างผู้ใหญ่สองคนก็เป็นสิ่งที่ทำได้ โดยไม่ต้องตั้งคำถามถึงเรื่องอื่น เมื่อพิจารณาแล้วอาจมองได้ว่า Fuller วางลำดับของเรื่อง Consent ไว้สูงกว่า Two Moralities หรือไม่ เพราะไม่ได้มีการพิจารณาถึงความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือสิ่งที่มนุษย์พึงปรารถนา ทำให้เข้าใจได้ว่า Consent เป็นกฎเกณฑ์ปลดล๊อคข้อจำกัดของหลัก Two Moralities กล่าวคือ หากมี Consent ระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้องแล้ว แม้การกระทำนั้นจะขัดต่อหลัก Morality of Duty หรือ Morality of Aspiration ก็เป็นสิ่งที่สามารถทำได้โดยปราศจากคำถามและข้อกังขาใด

ภายในภาพยนตร์ปรากฏการทดลองในการสร้าง Bella และการนำเสนอแพมาสลับกับสมองของ Alfie การทดลองแรกนั้นเป็นการนำเอาสมองของเด็กทารกซึ่งไม่สามารถให้ Consent ในการทดลองได้มาผ่าตัดใส่กับศีรษะของ Bella ที่ ณ ตอนนั้นไม่มีชีวิต เมื่อ Bella ไม่อยู่ในสถานะบุคคลจึงเป็นไปไม่ได้ที่ Bella จะสามารถให้ Consent กับ Baxter ในการทำการทดลองได้ ดังนั้น เมื่อไม่มี Consent เกิดขึ้น การทำการทดลองดังกล่าวจึงไม่มีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าการทดลองนี้เข้าข่ายกเว้นในเรื่อง Consent ตามทฤษฎีของ Fuller หรือไม่ เช่นเดียวกับการทดลองนำเอาสมองแพมาใส่ในศีรษะของ Alfie ขณะที่ทำการผ่าตัดดังกล่าว Alfie หดสติอยู่ จึงไม่อยู่ในสถานะที่จะสามารถให้ Consent ได้ ดังนั้น การทดลองนี้จึงเป็นการทดลองที่ไม่สอดคล้องกับหลัก Consent ของ Fuller

นอกจากนี้ ในภาพยนตร์ปรากฏการทดลองแรกที่บิดาของ Baxter ทดลองต่อ Baxter ในวัยเด็กที่ แม้ว่าภาพยนตร์ไม่ได้แสดงให้เห็นชัดว่าการทดลองเหล่านั้นเกิดขึ้นอย่างไร มีเพียงแค่กล่าวถึงว่า Baxter ในวัยเด็กถูกบิดาของตนทดลองเท่านั้น ดังนั้น กรณีนี้อันุมาณได้สองกรณี คือ กรณีที่ Baxter ไม่ได้ให้ Consent ต่อบิดากับกรณีที่ Baxter ให้ Consent ต่อบิดา ในกรณีแรกเห็นได้ชัดว่าเมื่อ Baxter ไม่ได้ให้ Consent แล้ว ก็เป็นกรณีที่การทำการทดลองนั้นไม่ได้รับ Consent จากทั้งสองฝ่าย ดังนั้น การที่ Baxter ไม่ได้ให้ Consent ต่อบิดานั้น จึงไม่เข้าข่ายกเว้นในเรื่องของหลัก Consent ใดๆก็ดี แม้กรณีที่สองจะอนุมาณได้ว่าเป็นกรณีที่ Baxter ให้ความยินยอมกับบิดาของตน แต่ก็ยังมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยคือการให้ Consent นั้นเป็นการให้ความยินยอมตามความเข้าใจของ Fuller หรือไม่ เนื่องจาก Fuller ได้กล่าวถึงประเด็นในเรื่องความยินยอมไว้ว่าเป็นการกระทำระหว่างผู้ใหญ่สองฝ่าย ดังนั้น Baxter ในวัยเด็กจึงไม่ได้มีสถานะที่จะสามารถให้ Consent ได้ในความหมายของ Fuller รวมถึงประเด็นในเรื่องอำนาจการต่อรองระหว่างความสัมพันธ์บิดาและบุตร

⁴⁶ Ibid.

(Power Dynamics)⁴⁷ กล่าวคือ เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างสองฝ่าย ซึ่งอำนาจดังกล่าวจะถูกนำมาใช้กับฝ่ายที่มีอำนาจน้อยกว่า ดังนั้น สถานะบิดาและบุตรจึงเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน เพราะโดยปกติแล้วบิดามักจะมีอำนาจในการควบคุมบุตร ให้บุตรทำตามสิ่งที่ตนมองว่าดี บางครั้งเป็นการสั่งสอนเลี้ยงดูบุตรตามปกติ แต่บางครั้งก็อาจเกิดผลในแง่ลบที่ทำให้บิดาบังคับบุตรในสิ่งที่ตนต้องการ ซึ่งนำไปสู่การทารุณกรรมเด็กดังที่เกิดขึ้นกับ Baxter ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าเหตุการณ์ที่จะเข้าช้อยกเว้นในเรื่อง Consent ตามความคิดของ Fuller จึงต้องเป็น Consent ที่เกิดจากการให้ Consent ของผู้ที่บรรลุนิติภาวะทุกฝ่าย จึงไม่เข้าช้อยกเว้นในเรื่องหลัก Consent ของ Fuller

พิจารณาต่อไปว่า หากขณะที่ Baxter ให้ความยินยอมกับบิดาของเขาในการทดลองดังกล่าวนั้น Baxter รับรู้ทุกอย่างชัดเจน มีความคิดการตัดสินใจที่มีวุฒิภาวะแล้ว การที่เขาให้ Consent ไปเช่นนั้น จะขัดหรือแย้งอะไรกับสามัญสำนึกตามหลัก Two Moralities หรือไม่ เพราะหากพิจารณา Morality of Aspiration ซึ่งเป็นจริยธรรมที่สมบูรณ์แบบ กล่าวคือ เป็นจริยธรรมที่มนุษย์ปรารถนาที่จะไปถึงในแง่หนึ่งคือการใช้ประโยชน์จากร่างกายของตนได้อย่างสูงสุดเต็มประสิทธิภาพ แต่การที่คน ๆ หนึ่งต้องสูญเสียความสามารถในการย่อยอาหาร มิได้สอดคล้องกับ Morality of Aspiration อย่างไรก็ตาม ในเมื่อการกระทำนี้ได้รับ Consent แล้ว จะถือได้ว่าการกระทำนี้ชอบแล้วตามหลัก Consent ที่ Fuller อธิบายหรือไม่

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตในเรื่องข้อจำกัดของ Consent ของ Fuller ว่า ทฤษฎีหลัก Consent ของ Fuller ไม่ได้พิจารณาไปถึงกรณีการให้ Consent จากการถูกชักจูง (Grooming)⁴⁸ ช่มชู้ หรือใช้สถานะความสัมพันธ์ในการกดดันจนทำให้อีกฝ่ายยอมตกลงให้กระทำการบางอย่าง (Dubious Consent)⁴⁹ การให้ความยินยอมเช่นนี้ แม้จะเป็นการให้ Consent จากผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายแต่ก็ไม่ได้หมายความว่า Consent มาจากความยินยอมโดยแท้จริง จึงมีข้อพิจารณาว่า Consent ที่เกิดขึ้นนั้นเป็น Consent โดยแท้จริง ปราศจากเหตุแทรกแซงใด ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ Fuller ไม่ได้กล่าวไว้ในเรื่องของ Consent นอกจากนี้ แม้ทั้งสองฝ่ายจะเป็นผู้ใหญ่ทั้งคู่ แต่ก็อาจเกิดกรณีที่ทั้งสองฝ่ายมีอำนาจการต่อรองในความสัมพันธ์ที่ไม่เท่ากัน โดยในกรณีนี้ อาจเป็นฝ่ายหนึ่งมีอำนาจทางเศรษฐกิจมากกว่ากดดันให้ฝ่ายที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจน้อยกว่ากระทำการใด ๆ ตามที่ตนต้องการ เมื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์กับการทดลองในมนุษย์ จึงอาจเกิดกรณีผู้ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่ายินยอมให้ตนเองถูกทดลองเพื่อแลกกับสิ่งตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดจากอีกฝ่าย ถ้าเป็น

⁴⁷ Michelle Chesson, 'Power dynamics in the Family: Are They Natural?' (*Medium*, 13 June 2023) <<https://medium.com/@michelledaceynewman/power-dynamics-in-the-family-are-they-natural-e3899c2a41fb>> accessed 23 May 2024.

⁴⁸ Kayla Tricaso, 'Understanding Grooming in Adult Relationships' (*Modern Intimacy*, 28 January 2021) <<https://www.modernintimacy.com/understanding-grooming-in-adult-relationships/>> accessed 24 May 2024.

⁴⁹ Robin West, 'ON RAPE, COERCION AND CONSENT' (*Jurisprudence JOTWELL*, 15 March 2016) <<https://juris.jotwell.com/on-rape-coercion-and-consent/>> accessed 24 May 2024.

เช่นนี้ แม้ Fuller จะไม่ได้กล่าวถึงข้อจำกัดเหล่านี้ไว้ แต่เมื่อพิจารณาแล้วจึงน่าจะสรุปได้ว่าการทดลองที่ได้รับ Consent เช่นนี้ก็จะไม่สามารถใช้ Consent นั้นเป็นข้อยกเว้นในเรื่องหลัก Two Moralities ได้

อีกประการหนึ่ง ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของกรณีที่ร่างกายกับพัฒนาการไม่สอดคล้องกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในมนุษย์ เช่น ออทิสติกสเปกตรัมหรือบุคคลที่มีความหลากหลายทางระบบประสาท (Neurodiversity) แม้ภายในภาพยนตร์ไม่มีการกล่าวถึงเรื่องนี้ที่เกี่ยวกับการทดลอง แต่ภาพยนตร์ก็ได้แสดงให้เห็นว่า Bella ยินยอมที่จะมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายหลายคนในเรื่อง ในขณะที่เห็นได้ชัดว่าพัฒนาการของเธอนั้นยังเป็นเด็กอยู่ แม้ว่าภาพยนตร์จะไม่ได้บอกโดยตรงว่า Bella ถูกฉกฉวยโอกาส แต่ผู้ชมก็สามารถเข้าใจได้ว่าการให้ความยินยอมของเธอนั้นไม่ใช่วินยอมโดยแท้จริง เนื่องจาก Bella ถูกใช้ประโยชน์จากความไร้เดียงสาและความไม่เข้าใจในการกระทำหลาย ๆ อย่างที่เกิดขึ้นของเธอ ดังนั้น จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า หากมีการทดลองในมนุษย์โดยผู้ทดลองเป็นผู้ที่มีพัฒนาการไม่สอดคล้องกับร่างกาย เช่น พัฒนาการช้ากว่าปกติ หรือมีพัฒนาการบางเรื่องเท่าเด็ก แม้ร่างกายจะเป็นผู้ใหญ่ Consent นั้นก็ไม่สามารถรับฟังเป็นข้อยกเว้นของหลัก Two Moralities ได้ รวมถึงยังแสดงให้เห็นว่า Consent ที่ Fuller กล่าวถึงนั้นไม่สอดคล้องกับหลัก Two Moralities และไม่ครอบคลุมปัญหาเรื่อง Consent ที่มีความตระหนักรู้มากขึ้นในสังคมปัจจุบัน

ท้ายที่สุด แม้ผู้ถูกทดลองได้ให้ Consent โดยแท้จริงที่ปราศจากการชักจูง ช่มชู้ หรืออำนาจในการต่อรองที่ไม่เท่ากัน แต่ Consent ดังกล่าวนั้นจะทำให้การทดลองในมนุษย์สามารถทำได้ เพราะในเมื่อมีการให้ Consent แล้ว ก็จะไม่จำเป็นต้องพิจารณาหลัก Two Moralities อีก ถ้าเป็นเช่นนี้ หลัก Two Moralities ของ Fuller ก็จะกลายเป็นหลักที่ไม่สามารถใช้อธิบายการกระทำต่าง ๆ ได้ ก่อให้เกิดความขัดแย้งกันเองในเรื่องหลักใดมีความสำคัญมากกว่ากันระหว่าง Consent และ Two Moralities

3.4 ปัญหาของการสร้างสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ของมนุษย์ผ่านหลัก Consent และ Collaboration

Fuller อธิบายว่ากฎหมายเป็นวิธีการสร้างสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ของมนุษย์ที่ขัดแย้งกัน⁵⁰ ซึ่งแสดงออกผ่านกระบวนการออกกฎหมาย โดยให้ความสำคัญกับ Consent และ Collaboration ระหว่างรัฐและประชาชน ซึ่งทำได้ผ่านการเจรจา⁵¹ ในบริบทของภาพยนตร์นี้จึงต้องหาสมดุลระหว่าง วัตถุประสงค์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทั้งสามการทดลองนั้น ประกอบด้วย ตัวผู้ทำการทดลอง, ตัวผู้ถูกทดลอง, ญาติของผู้ถูกทดลอง (ถ้ามี) และ ประชาชนในสังคมโดยรวม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการหาสมดุลระหว่างผู้ออกกฎหมายและผู้ถูกกฎหมายบังคับ

การพิจารณาวัตถุประสงค์ของผู้ทดลอง ในการทดลองแรก ระหว่างบิดาของ Baxter ต่อ Baxter และการทดลองที่สอง ที่ Baxter ได้สร้าง Bella ขึ้นมาโดยการผ่าสมองของเด็กทารกมาใส่ในตัวเธอ พิจารณาได้ว่า

⁵⁰ Edwin W. Tucker, 'The Morality of Law, by Lon L. Fuller' (n 34) 276.

⁵¹ Lon L. Fuller, *The Morality of Law* (n 1) 219-220.

วัตถุประสงค์ของผู้ทดลองทั้งสองกรณี คือ การบรรลุถึงผลสำเร็จในงานวิชาการของตน เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ในการทดลองที่สามที่ Bella ผ่าตัดนำสมองแพะมาใส่สมองของ Alfie วัตถุประสงค์ของผู้ทดลองนั้นเป็นเพียงการแก้แค้น ทำให้เกิดปัญหาว่าการแก้แค้นควรเป็นวัตถุประสงค์ที่ต้องนำมาพิจารณาด้วยหรือไม่ ซึ่งคำอธิบายของ Fuller ไม่ได้กล่าวชัดว่าวัตถุประสงค์ที่ดูจะขัดศีลธรรมเช่นนี้ ต้องนำมาพิจารณาในการหาสมดุลด้วยหรือไม่ อย่างไรก็ตาม หากนำวัตถุประสงค์ที่ขัดศีลธรรมอย่างชัดเจนนี้มาพิจารณาในการหาสมดุลด้วย กฎหมายที่ออกมาโดยนำสิ่งดังกล่าวมาเป็นปัจจัยในการออกกฎหมายอาจไม่เป็นกฎหมายที่ดีตามที่ Fuller ต้องการจะอธิบาย

ส่วนการพิจารณาวัตถุประสงค์ของผู้ถูกทดลอง ในการทดลองที่สองในการสร้าง Bella ขึ้นมาโดยผ่าตัดสมองทารกมาใส่สมองของเธอ ผู้ถูกทดลองไม่สามารถพิจารณาวัตถุประสงค์ได้ เนื่องจากร่างของหญิงขณะถูกผ่าตัดไม่ได้มีสภาพบุคคลแล้ว ส่วนทารกที่ถูกผ่าสมองนั้น ก็ไม่อาจทราบถึงวัตถุประสงค์ได้เช่นกัน เกิดปัญหาว่าต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของบุคคลดังกล่าวหรือไม่ หากต้องพิจารณาจะหาวัตถุประสงค์นั้นอย่างไร หรือหากจะไม่พิจารณาเท่ากับว่าตัดวัตถุประสงค์ของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงทิ้งไป ทำให้การหาสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ของทุกฝ่ายที่ขัดแย้งกันอาจไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามที่ Fuller ต้องการ

นอกจากนั้น คำอธิบายของ Fuller มิได้ระบุว่าควรจะพิจารณาวัตถุประสงค์ของผู้ที่เกี่ยวข้องนั้น ต้องพิจารณาในระยะเวลาใด ทำให้เกิดปัญหาเมื่อวัตถุประสงค์ของผู้เกี่ยวข้องนั้นเปลี่ยนแปลงไป เห็นได้จากการทดลองแรกระหว่างบิดาของ Baxter ต่อ Baxter ถึงแม้จะพิจารณาได้ว่า Baxter ผู้ถูกทดลองจะมีวัตถุประสงค์คือการมีร่างกายครบสมบูรณ์ดังเช่นมนุษย์โดยทั่วไป แต่เพราะการทดลองทั้งหมดที่บิดาของเขากระทำนั้นทำให้เขาเติบโตมาเป็นศิษย์แพทย์ชื่อดังที่มีลูกศิษย์มากมาย และต่อมาตัว Baxter ก็กลับใช้มนุษย์ทดลองเสียเองหนึ่งในนั้นคือการสร้าง Bella ขึ้นมา ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ หากพิจารณาในระยะเวลาที่ถูกทดลอง วัตถุประสงค์ของ Baxter ที่จะนำมาชั่งน้ำหนักเพื่อหาสมดุลนั้น คือ การไม่เห็นด้วยกับการใช้มนุษย์ทดลอง เพราะเขาต้องการมีร่างกายที่ครบสมบูรณ์ แต่หากพิจารณาตัว Baxter ในอนาคตก็จะพบว่าวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของเขากลายเป็นเห็นด้วยกับการใช้มนุษย์ทดลอง กรณีดังกล่าวนี้อาจทำให้กฎหมายที่ออกมาได้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของ Fuller เนื่องจากวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไปของ Baxter ในภายหลังนี้ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ที่นำมาพิจารณาในตอนต้น

ดังนั้น การตกลงกันเพื่อหาจุดสมดุลของวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นผลสุดท้ายที่จะนำไปสู่นิยามของกฎหมายของ Fuller ยังคงมีปัญหาอยู่มากเมื่อนำมาปรับกับการใช้มนุษย์ทดลองทั้งสามกรณี ทำให้การแสดงออกวัตถุประสงค์ดังกล่าวผ่านกระบวนการออกกฎหมายไม่สามารถทำได้

3.5 ปัญหาของ Internal Morality แปรประการ และหลัก Collaboration

หลัก Internal Morality แปรประการ เป็นหลักที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ออกกฎหมายและผู้ที่อยู่ภายใต้กฎหมายอยู่ร่วมกันได้ตามหลัก Collaboration กล่าวคือ กฎหมายนั้นไม่ว่าจะออกมาบังคับใช้อย่างไรก็ได้ แต่

ต้องผ่านหลัก Internal Morality แปรประการ และเมื่อพิจารณาจะพบว่าการที่ผู้ออกกฎหมายจะออกกฎหมายมาโดยผ่านหลักเกณฑ์ข้างต้นนั้นก็ต้องอาศัยการร่วมมือกันจากทั้งฝ่ายผู้ออกกฎหมายและผู้อยู่ใต้การบังคับของกฎหมาย มิใช่ว่ากฎหมายเป็นอำนาจฝ่ายเดียว (Law as a One-way Projection of Authority)⁵² อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาตัวอย่างจากภาพยนตร์ที่มีได้มีกฎหมายห้ามการทดลองในมนุษย์ตามทฤษฎีของ Fuller จึงตีความได้ว่าในบริบทสังคมดังกล่าว การทดลองในมนุษย์นั้นเป็นไปตามหลัก Internal Morality แปรประการแล้ว การกระทำดังกล่าวจึงชอบด้วยกฎหมาย ตามทฤษฎีของ Fuller

อย่างไรก็ตาม การนำหลัก Collaboration มาผูกกับความเป็นกฎหมายยังคงมีปัญหา เนื่องจาก Fuller ไม่ได้อธิบายว่าการไม่ปฏิเสธหรือไม่เห็นด้วย (การนิ่งเฉย) จะถือเป็นการยอมรับเพื่อนำไปสู่หลัก Collaboration ได้หรือไม่ ตัวอย่างในภาพยนตร์ นักเรียนในสถาบันของ Baxter ที่ทราบถึงการทดลองของ Baxter แม้ไม่ปรากฏท่าทีต่อต้านใด ๆ แต่ก็ไม่สามารถสรุปได้ว่าพวกเขาเห็นด้วยกับการใช้มนุษย์ทดลอง เนื่องจากการแสดงออกดังกล่าวนั้นอยู่ต่อหน้า Baxter ที่เป็นอาจารย์ซึ่งมีอำนาจต่อรองมากกว่า เปรียบเทียบได้กับอำนาจต่อรองของผู้ออกกฎหมายที่มีมากกว่าผู้ถูกกฎหมายบังคับ แสดงให้เห็นว่า แม้การใช้มนุษย์ทดลองดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับหลัก Internal Morality ตามคำอธิบายของ Fuller แล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถแสดงให้เห็นถึง Collaboration ที่แท้จริงได้

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาจากตัวละครอื่น ๆ ในภาพยนตร์จะพบว่า การทดลองในมนุษย์ยังมิได้ถูกยอมรับในสังคม มีอีกหลายตัวละครที่ปรากฏถึงความสงสัยในวิทยาการของ Baxter เช่น นักเรียนคนอื่นที่มหาวิทยาลัย หรือคนทั่วไปในสังคม ที่มองว่าการกระทำของครอบครัว Baxter เป็นการกระทำที่ประหลาด เพราะแม้จะมีสถาบันหรือสถานะทางวิชาการของ Baxter อยู่ แต่ตัวละครอื่นก็ยังคงมีการตั้งคำถาม รวมถึงล้อเลียน Baxter ลับหลัง เนื่องจากการกระทำของเขา อีกทั้งตัว Baxter เองก็ไม่กล้าเปิดเผยใบหน้าในที่สาธารณะเหตุเพราะรอยแผลผ่าตัดที่เต็มตัวของเขา ดังนั้น หากตั้งข้อเท็จจริงว่ามีกฎหมายดังกล่าว ก็คงถือไม่ได้ว่ากฎหมายนั้นได้รับความร่วมมือจากคนในสังคมอย่างแท้จริง เนื่องจากการทดลองวิทยาศาสตร์ในมนุษย์เป็นสิ่งที่ตัวละครส่วนใหญ่ในภาพยนตร์มองว่าแปลกและไม่ใช่ว่าสิ่งที่ควรทำ ตัวอย่างดังกล่าวนี้เป็นสถานการณ์หนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าถึงแม้การทดลองในมนุษย์จะชอบด้วยกฎหมายตามหลัก Internal Morality แปรประการแล้ว ประชาชนในสังคมก็ยังคงมิได้ยอมรับการกระทำดังกล่าว ซึ่งมิได้สะท้อนให้เห็นถึงหลัก Collaboration คำอธิบายของ Fuller จึงขัดหลักกฎหมายธรรมชาติที่มองกฎหมายที่เป็นควบคู่ไปกับกฎหมายที่ควรเป็น

บทสรุป

กล่าวโดยสรุป บทความเรื่อง The Morality of Law ของ Fuller มุ่งอธิบายกฎหมายผ่านทฤษฎีสำนักกฎหมายธรรมชาติ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงจำเป็นระหว่างกฎหมายและศีลธรรม โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้าง

⁵² Lon L. Fuller, *The Morality of Law* (n 1) 192.

สมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ของมนุษย์ทุกคนให้คงอยู่ในกฎหมาย โดยมีจริยธรรมของกฎหมายเป็นหลักพิจารณาว่ากฎหมายดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่

อย่างไรก็ตาม เมื่อใช้หลักจริยธรรมของกฎหมายอธิบายการทดลองวิทยาศาสตร์ในภาพยนตร์เรื่อง Poor Things ทั้งสามกรณีนั้น พบว่าทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติของ Fuller ยังมีข้อจำกัดบางประการ เนื่องจากจุดแบ่งที่ไม่ชัดเจนของหลัก Two Moralities ทำให้ไม่สามารถอธิบายได้ว่าขอบเขตของจริยธรรมที่พึงมีในกฎหมายนั้นมีเพียงใด อีกทั้งคำอธิบายที่ไม่ชัดเจนของหลัก Morality of Aspiration ส่งผลให้เกิดการตีความที่หลากหลายนำไปสู่ความขัดแย้งกันเองของ Morality of Aspiration และ Morality of Duty ซึ่งตามความเป็นจริงควรจะสอดคล้องกัน ประกอบกับคำอธิบายที่ไม่ชัดเจนของหลัก Consent ว่าสมควรอยู่บนพื้นฐาน Two Moralities หรือไม่ นอกจากนี้ การอธิบายความเหมาะสมของกฎหมายผ่านหลัก Internal Morality แปรประการประกอบกับหลัก Collaboration พบว่าแม้การอนุญาตให้ทดลองในมนุษย์จะเป็นกฎหมายตามหลักดังกล่าวแล้ว แต่ไม่สามารถอธิบายได้ว่าเหตุใดประชาชนในสังคมจึงไม่เห็นด้วยกับกฎหมายนั้น หากมองในภาพบริบทสังคมปัจจุบัน ในสหรัฐอเมริกา มีการทดลองฝังชิปในสมองมนุษย์ของ Elon Musk ซึ่งเป็นการทดลองที่ได้รับอนุญาตจาก Food and Drug Administration ของสหรัฐอเมริกา แต่การทดลองนี้ได้รับการวิจารณ์อย่างมากจากผู้แทนสภาของสหรัฐอเมริกาและประชาชนทั่วไป⁵³ จะเห็นได้ว่าการอธิบายการทดลองวิทยาศาสตร์บางอย่างชอบด้วยกฎหมายตามทฤษฎีของ Fuller แต่ในสายตาของประชาชนในสังคมนั้นยังคงไม่ยอมรับหรือตั้งคำถามกับการทดลองดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของหลักจริยธรรมของกฎหมายของ Fuller ที่ไม่สามารถปรับใช้ได้ในทุกบริบทสังคม

⁵³ Diksha Madhock, 'Elon Musk says his Neuralink startup has implanted a chip in its first human brain' (CNN, 30 January 2024) <<https://edition.cnn.com/2024/01/30/business/elon-musk-brain-implant-neuralink-intl-hnk/index.html#:~:text=Elon%20Musk%20says%20his%20Neuralink,in%20its%20first%20human%20brain&text=The%20first>> accessed 13 July 2024.